

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN

Kriza komunizma.

Te dni se vrši v Moskvi tretji kongres III. internacionale. S posebnim zanimanjem so vsi pričakovali izjav Trockega, ki je prišel v popolno nasprotje z Ljeningom. Dočim smatra le-ta, da je kapitalistični sistem še tako močan, da ga za enkrat še ni mogoče porušiti ter mora Rusija gledati, da sklene s kapitalističnimi državami pogodbe, — pa zastopa Trocki mnenje, da je kapitalizem zrel za polom in da je svetovna revolucija pred vrati. To svoje stališče je Trocki v celnem obsegu zastopal tudi na sedanjem kongresu.

Trockij je rekel, da je vsled vojne in njenih posledic po vsem svetu zavlada neozdravljiva gospodarska kriza. Produkcija se je neprimerno zmanjšala, povodenj papirnatega denarja narašča iz dneva v dan. Evropa je obubožala, na njen račun sta obogateli Amerika in Japonska. Usodna je bla vojna za Rusijo. Izučeni delavci so morali v vojsko, delo v tovarnah je prenehalo.

Razredni boj se po vsem svetu vsak dan postruje, posebno mladina in ženske navdušeno hite v boj za zmago proletariata. Srednji sloji obubožavajo, na drugi strani postajajo novi bogatini. Ravnesje kapitalističnega reda se podira.

Prve mesece po demobilizaciji se je zdelo, da se poraja nov veliki razvoj industrije. Toda to je bil le trenotni plamen ugašajočega ognja, ki je edino-le podžgal spekulacijo in povisal draginjo. Danes je vsem jasno, da je novi gospodarski napredek samo navidezen.

Teroristično je obnova kapitalističnega ravnotežja nemogoča. Nade buržuazije, da se vpostavi na eni strani mednarodno, na drugi družabno ravnotežje, so se izjalovile. Napredek malih evropskih držav je postal trajen vzrok za mednarodne krize. Nasprotje zija med politiko Francije in Anglije, med Ameriko in Anglijo. Že danes ne ga le zgolj dozdevnega. Zato ni čuda, da orožni spopad med Anglijo in Zedinjenimi državami. Na komunistih je, da prehitte nove kapitalistične vojne s proglašanjem proletarske diktature po vsem svetu.

Vsako lahko presodi, kako malo pripravevalnega je v teh Trockijevih izjavah, koliko j ev njih poleg nekaj resničnega le zgolj dozdevnega. Zato ni čuda, da njegov govor ni vžgal, ampak je izzval ostra oporekanja. Sploh je opaziti na tretjem kongresu moskovske internacionale potrnost ali brezbriznost duhov. Razvoj stvari v materni deželi komunizma je pač moral omajati vero v komunizem tudi med najvdanejšimi pristaši sveta. K temu prihaja zunanji pritisk proti komunističnemu gibanju po vseh deželah sveta. Ta pritisk ne rodi odpora, ravno zato, ker se komunisti sedesda sam v sebi. Komunistična stvar dejansko povsod peša. Zato ni čuda, da na moskovskem kongresu ni nobenega navdušenja. Tega navdušenja niti na zunaj pokazati ne morejo, ker si moskovski močotci niso upali vpriporiti nobenih slavnostnih prireditev, ker so se spričo razpoloženja v ruskih masah bali neuspeha. Trocki jeva smer je na kongresu pogorela, življenje daje prav zmernejšemu Ljeningu. Vprašanje je le, v koliko je Ljeningova politika sploh še komunistična in koga pravzaprav predstavlja danes III. internacionala?

Stvar ima pa še drugo ozadje. Ljudstvo celega sveta se zaveda vedno bolj, da ga goli materializem žene vedno globlje. Med komunisti je bilo od vsega početka opaziti dve smeri. Materialistična in idealistična. So med komunisti idealisti, ki so z vso dušo stali v boju proti kapitalizmu radi socialnih krivic, ki se gode. Tudi ti uvidevajo, da materializem ne more osvoboditi človeštva. Ta del se pričinja hote ali nehote opirati na načela krščanske morale ter s tem dokazuje, da je krščanska delavska organizacija na edino pravi poti.

DOLŽNOST

Vsaakega zvestega in zavednega krščansko socialnega delavca je, da naroči

»NOVI ČAS«!

Pridobivajte listu novih naročnikov! S tem delate za razširjenje krščansko socialne misli med delavnim ljudstvom! Na delo, tovariši!

Preiskava proti komunistom.

Še trije komunistični poslanci bodo izročeni.

Belgrad, 6. julija. Danes se je nadaljevalo zaslišanje oseb, ki so bile aretirane v zvezi z atentatom na regenta Aleksandra. Nekateri so povedale marsikaj novega. Zaslišan je bil bivši klobučar iz Novega Sada Ilija Lazarevič, ki ima sedaj s svojo ženo konfekcijsko trgovino v Belgradu. Pri zaslišanju se je dognalo, da je bil Lazarevič v tesni zvezi z napadalcem Stejičem. Csaki ga obdolžuje, da je on njegov sokrivce pri shranjevanju bomb, ki jih je nabavljval Marinković z neznane strani in jih je potem osebno ali po drugih osebah prinašal Csakiju. Sploh je bil Novi Sad glavno skladišče bomb in drugega orožja. Lazarevič je bil tudi v tesnih zvezah s komunističnim poslancem Kovačevićem, ki je često k njemu zahajal in mnogokrat tudi pri njem prenočeval. Kovačević je imel se stanke deloma v njegovi hiši, deloma pri tapetniku Gjorgju Stankoviću in njegovi

ženi Julki. Lazarevič je pri konfrontaciji s Stejičem, Csakijem in Kolačkom priznal, da je vedel za atentate, da pa ni vedel za čas in za osebe, katerim so atentati veljali. Dolžijo ga, da je vedel tudi za čas in za mesto raznih atentatov. Zaslišana je bila tudi Julka Stankovičeva, tapetnikova žena v Belgradu, ki je priznala, da je Csaki večkrat prihajal k njenemu možu. V njegovi družbi so bili razni ljudje, ki jih pa ni poznala, in so v njeni hiši prenočevali.

Belgrad, 7. julija. (Izvirno) Preiskava proti komunistom se nadaljuje. Pravosodni minister je zahteval, da naj se aretirane komunistične poslanke Trebinjac. Sklenjeno je tudi, da se aretirata poslanca dr. Sima Marković in Pavlovič, ko se vrneta iz Moskve. V ta namen se bo sestal parlament, da vse tri poslance obenem izroči sodišču.

Zanimive številke državnega proračuna.

V razmišljanje centralistom in avtonomistom.

Belgrad, 6. julija. Državni proračun za tekoče leto je dotiskan in predložen parlamentu. Kakor običajno, so dohodki in stroški izven srbskih krajev navedeni v kronah, dohodki in stroški Srbije pa v dinarjih. Zanimivo je razmerje.

Srbija izkazuje 2.947.852.250 dinarjev ali 11.791.409.000 kron (skoro 12 milijard kron) izdatkov, in 1.954.456.469 dinarjev ali 7.817.825.876 kron (skoro 8 milijard dohodkov. Slovenija, Hrvaška, Bosna, Dalmacija in Vojvodina pa izkazujejo izdatkov 4.947.852.250 kron (skoro 5 milijard) ter dohodkov 7.718.885.319 kron (skoro 8

milijard).

Srbija ima tedaj za 4 milijarde kron pre malo dohodkov za svoje izdatke, ostale dežele pa imajo skoro 3 milijarde kron več dohodkov ko izdatkov.

Z ozirom na te številke je razumljivo, da hočejo centralisti (demokrati in samostojneži, ki jih podpirajo socialdemokrati) sedaj izvesti popolno centralizacijo finančnih uradov po celi državi. Ali se slepce ne bodo odprle oči, da je res potrebna za naše ljudstvo najširša avtonomija tudi v finančnih ozirih?

ANGLEŠKO-JAPONSKA POGODBA.

Paris, 5. jul. Kakor javlja »Chicago Tribune« iz Washingtona, je japonski poslanik pri slavlju dnova neodvisnosti podal v imenu svoje vlade izjavo, ki veli med drugim: Nameravana obnovitev angleško-japonske zveze je mišljena v popolnoma prijateljskem duhu napram Zedinjenim državam.

Rim, 6. julija. Reuterjev urad poroča iz Londona, da je angleško-japonska pogodba podaljšana za tri mesece.

Obrtno sodišče.

Volilski imenik podjetnikov.

V volilski imenik volilnega zbora podjetnikov se vpišejo po abecednem redu imena tistih oseb (tvrdk, vpisanih v trdovski register), katerim na dan razglašanja volitev v deželnem vladnem listu v smislu določbe obrtnega reda pristojna aktivna volilna pravica v tem volilnem zboru in ki niso izključene od aktivne volilne pravice, ker so pod kuratelo ali v konkurzu ali v kazenski preiskavi, pod obtožbo ali pod kaznijo, ali ki so izključeni od volilne pravice v občinski zastop.

Pri obratih, katere vodi namestnik ali poslovodja ali zakupnik, se vpiše namesto imejtelja obrti ime namestnika ali poslovodje ali zakupnika vvolilni imenik.

Pri obrtnih podjetjih, ki jih vodijo družbe (javne trgovske, akcijske in druge) in zadruga i. t. d., se vpiše poleg imena (tvrdke) tudi ime volilnih upravičencev, kateri bodo izvrševali volilno pravico, in pri državnih podjetjih ime uradno nastavljenega obratnega vodja.

Če je dvoje ali več obrtnih podjetij, podvrženih stvarni in krajevni podsočnosti istega obrtnega sodišča, združenih v eni roki, in če taka podjetja tvorijo predmet posebne volilne upravičenosti in se izvršujejo krajevno ločeno v obratovališčih, ima podjetnik, poslovodja ali zakupnik glede na vsako teh podjetij volilno pravico in se mora njegovo ime vpisati dvakrat, oziroma večkrat v volilni imenik.

Volilni imenik delavcev.

V volilni imenik volilnega zbora delavcev se vpišejo imena oseb, katere imajo na dan razglasitve razpisa volitev v vladnem listu volilno pravico. Vpis se mora izvršiti tako, da se imena delavcev, zaposlenih pri istem podjetju, sestavijo po abecednem redu v skupino, te skupine pa

uredijo po vrsti, kakor je veljavna za volilni zbor podjetnikov.

Reklamacijsko postopanje.

Reklamacije proti volilnemu imeniku lahko podajajo volilni upravičenci dotičnega volilnega zbora v roku 8 dni pri občinskem predstojniku, kateri je sestavljen volilni imenik. Te reklamacije se lahko nanašajo na to, da se ni oziralo na volilno pravico pritožnika, ali pa da so se vpisale v imenik tretje osebe, katere nimajo volilne pravice, in jim morajo biti v prvem primeru priloženi dokazi in listine, da se lahko presoja upravičenost reklamacije.

Pritožbe proti rešitvam reklamacij.

Došle reklamacije se morajo v 3 dneh po preteku reklamacijske dobe vročiti obrtni oblasti prve stopnje v razsojo. (V Ljubljani magistrat, v ljubljanski okolici okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico.) Občinski predstojnik ima tudi pravico, da pojasni podatke, kateri so odločilni za presojo dotičnih pravnih razmer.

Proti odločbi obrtne oblasti prve stopnje se prizadete stranke lahko pritožijo na politično deželno oblast, katera razsoja končno. Pritožba se mora vložiti tekom treh dni po vročitvi razsodbe obrtne oblasti pri občinskem predstojniku.

Če je pri reklamaciji krajevna ali stvarna pristojnost obrtnega sodišča glede katerega obrata kot predpogoj volilne pravice v enem izmed dveh volilnih zborov sporna, se morajo volilni imeniki obeh volilnih zborov v zmislu pravomočne oblastvene razsodbe tako popraviti, da vzajemno soglašajo. Ako se tiče reklamacija le osebnih predpogojev volilne pravice podjetnika ali delavca (starost, čas odkar dela v tuzemstvu, ali razlogi za izključitev), tedaj je odločba, katera izide vsled reklamacije, merodajna le za sestavo tistega volilnega zbora, v katerega spada stranka, katera reklamira, in za tiste osebe, na katerih volilno pravico se nanaša reklamacija. Oblastvene razsodbe o reklamacijah morajo izrecno obsegati navodila za popravilo volilnih imenikov. Vse druge spremembe volilnih imenikov, kateri so bili javno razpoloženi, so izključene izvzemši tistih, katere oblast vsled reklamacij uradno zapove.

ZOPET BELA KUN.

Lvov, 6. julija. (Izv.) Ukrajinski dopisni urad javlja, da je bilo v vlaku, ki vozi med Harkovem in Moskvo, ujetih 6 vodij komunistov iz srednje Evrope, med njimi baje Bela Kun.

Nova stanovanjska naredba.

Končno je tudi ljubljanski »Uradni List« dne 6. t. m. objavil novo stanovanjsko naredbo. Vsebinsko te naredbe smo v glavnem že priobčili v našem listu. V naslednjem še nekaj podrobnosti: Kot osnov. najemna velja sploh ona iz prve polovice 1914. Kdor se je šele kasneje priselil v kako stanovanje, se mora določiti, koliko je do 1. julija 1914. navadno znašala najemnina za take prostore. Osnovna najemnina se sme sedaj zvišati tako, da se pomnoži s štiri oziroma s šest. Člen 5. pa pravi:

Pri gospodarsko slabotnejših najemnikih, med katere spadajo tudi oni, ki žive pretežno ob stalni plači ali pokojnici, se sme osnovna najemnina pomnožiti največ s številom tri. — Občinske in vse druge avtonomne doklade na najemnino, mora trpeti najemnik. Vodarino, pristojbine za kanalizacijo, izpraznjevanje greznic, ometanje dimnikov in razsvetljavo stopnic trpe najemniki sorazmerno. Ako stanuje v hiši gospodar, mora k temu sorazmerno prispevati tudi on. — Vse nove zgradbe, ki so se zgradile po 1. novembru 1918, kakor tudi vsa nova stanovanja, ki so se v tem času s temeljitimi popravili pridobila v starih zgradbah, so proste vseh omejitev te naredbe in morejo gospodarji z njimi popolnoma svobodno razpolagati. Vse stanovanjske stvari razen tistih, ki spadajo pred sodišča, bodo reševala stanovanjska oblastva. Ustroj in postopek teh oblastev predpišejo pokrajinska oblastva — poverjeništvu za socialno skrbstvo.

Na ta način bo najrevnejši plačeval saj štirikrat več ko doslej. Ta stanovanjska naredba bo vzbudila med revnim ljudstvom veliko ogorčenje.

Za izseljence v Ameriko.

Belgrad, 6. julija. Presburo javlja: Zakon o izseljevanju v Zedinjene države stopa 3. julija 1921 v veljavo. Po odredbah tega zakona znaša letno število izseljenikov iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev 6405 oseb. To število obsega osebe, ki so bile rojene v današnjih mejah kraljevine SHS brez ozira na narodnost in državljanstvo. Zanimivo je, da se je l. 1920 izselilo preko 20.000 ljudi iz naše kraljevine v Zedinjene države. Vrhovno nadzorstvo izseljevanja vršijo oblastva Zedinjenih držav. Štetje se vrši v pristaniščih, kjer se izseljenec izkra. Viza konzularnih uradov v nobenem primeru ne jamčijo za prihod v Zedinjene države. Osebe, ki se hočejo izseliti v Zedinjene države, se opozarjajo na to, da znaša sedaj dovoljeno število izseljencev le eno četrtino števila onih oseb, ki so se prej smele priseliti iz naše kraljevine. Ako po uveljavljanju novega zakona dospe v pristanišča Zedinjenih držav večje število oseb iz naše kraljevine, kakor je bilo dovoljeno, se ti izseljenci morajo vrniti nazaj, in sicer na lastne stroške. Vse nove odredbe so le dopolnilo prejšnjih naredb in veljajo za določ dveh let.

Politični dogodki.

Radice svari pred revolucijo in napoveduje skorajšnji uspeh hrvatske stvari. Glasilo Radiceve stranke »Slobodni Dom« priobčuje poslanico strankinega predsedništva, katera svari ljudi naj ne nasedajo raznim agentom, ki hodijo med kmetsko ljudstvo hujskat na revolucijo. Predsedstvo opozarja pristaše, da vodi HRSS javno in privatno vedno le mirotvorno politiko in da smatra vsako revolucijo kakor tudi vojno za prokletstvo. »HRSS — pravi poslanica — predstavlja večino naroda ter mora zato do konca ostati na zakoniti poti, kajti z nasiljem in revolucijo si pomagajo samo pokvarjenci ali obupane gosposke manjšine. Razen tega je mednarodni položaj na celem svetu in posebej v Evropi za hrvatski narod tako povoljen, da bi bila skrajna blaznost, ako bi hoteli že popolnoma gotovo in ne več daljno zmago pravične hrvatske stvari izpostaviti neuspehu ali jo vsaj od-

